

I BOKHANDELN

Manfred Björkquist

Eros och personligheten. En ungdomsbok.
4:e uppl. Häft. 2: —, inb. 3: —.

Bo Giertz

Moderna unga människor. 4:e uppl. 25 öre.

Stig Hellsten

Ung kärlek. Sexualetik för ungdom. 2:a
uppl. Häft. 1: 75, inb. 3: —.

Anne Margrethe Murray

Kvinnlighet. 2:a uppl. 20 öre.

John Nilsson

Man och kvinna. 2:a uppl. 50 öre.

Olle Nystedt

Bliv en man! 7:e uppl. 20 öre.

Jeanna Oterdahl

Ditt ansvar som kvinna. 14:e uppl. 20 öre.

Artturi Salokannel

Livskrafter. 2:a uppl. 20 öre.

Tord Ström

Nu gäller det livet. Ett väckelserop i elfte
timmen. Ett inlägg i befolkningsfrågan.
2:a uppl. 40 öre.

Vårt folks framtid. Studieplan i befolk-
ningsfrågan. 15 öre.

Gustaf Thorsell

Det heliga äkta ståndet. 20 öre.

Claes Törner

I den sedliga kampen. 25 öre.

SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

Pris 25 öre

UNGDOMENS FIENDE

N:o

1

Den offentliga moderna dansen

Av

ALLAN SVANTESSON

ALLAN SVANTESSON

UNGDOMENS FIENDE
NUMMER ETT:

DEN OFFENTLIGA
MODERNA DANSEN

Femte upplagan

STOCKHOLM

SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

Sammanhang?

Framför mig sitter en ung man. Han är inte pur-ung, utan omkring tjugofem år. Hans liv kan kortast karakteriseras med ordet bankrutt. Bakom sig har han dystra upplevelser. Min uppgift är nu att trösta honom och ge honom nytt mod. Därför har han kommit. Då han sedan gammalt har förtroende för mig, börjar han berätta. Jag erkänner, att det till en början irriterar mig litet, ty jag har angelägna uppgifter som vänta. Men han fångar mitt intresse.

Egentligen är det en läxa han ger mig. »Ni är ungdomssekreterare», säger han. »Men vad vet Ni egentligen om ungdom?» Jag sneglar åt en av bokhyllorna, där det står några band ungdomspsykologi och pedagogik. Jag låter i hast tanken göra en rundresa i landet. Känner jag inte ungdomen ganska väl? Åtminstone trodde jag så. Och jag har funnit, att den är rätt god! Ja, mycket bra är den.

Han fortsätter. Eftersom han inte är inne i mitt språkbruk och jag inte utan vidare kan återge hans, så översätter jag till mitt språk.

»Vad vet Ni om ungdom? Ni själv är kanske en snäll gosse från början? Gott hem, bra kamrater, trevlig samvaro i familjer med jämnåriga?» Jag medger det och skjuter in, att även en ganska ombo-

nad ungdomstid kan ha sina problem och slitningar. Han nästan tystar ner mig. Nej, pastorn vet ingenting om ungdom.

Och så får han tala själv.

»Om mina gamla kamrater visste, att jag sitter här och röjer hemligheter, skulle de anse mig vara en förrädare. Men det gör detsamma. Det vore väl, om vi bleve förrådade allihop, innan det är för sent. Vi brukade dansa tre eller fyra kvällar i veckan, ibland mera. Inte har jag fört dagbok, men jag skulle kunna berätta ändå. Om Kalle, som hade litet innanför västen och stal en rock... En verkligt bus-sig pojke, men han hade 'korn' på dansen. Jag skulle kunna berätta mycket, men det lönar sig väl inte. Pelle lånade en bil. Hade hållit vad med en annan gosse om att han skulle kunna köra runt stan på tio minuter... För in i en vägg på Söder och fick villkor... Flickorna ska' vi inte tala om. Ny-konfirmerade barnungar blir som förtryckta. Jag har hjälpt till att skratta ut många präster jag, må Ni tro. Den sista flicka jag kysste, kysste jag på hennes konfirmationsdag. Men det här har kanske inget intresse? Ja, nog har man sett mycket elände. Och ingen gör någonting åt det. Flickor och pojkar i gänget ha tagits om hand av barnavårdsnämnden. De har varit borta till en tid, men de kommer igen... Gänget sitter man fast i. Det betyder mera än familj, anställning, allt. Barnavårdsnämnden! Ja, det är så dags då! Nu kommer jag ihåg en sak, som var obehaglig. Jag skulle hämta en flicka en lördagskväll, en söt unge och bussig. Jag minns så väl, att hon bodde fyra trappor upp, för jag hade ont i huvudet den dagen. Det dunkade i skallen, när

jag ringde på. Det blev ett förfärligt gräl. Hon skulle inte få gå ut. Hon skällde ut sina föräldrar. Mamma grät och bad henne att för en gångs skull stanna hemma. Pappan lovade henne stryk på gammaldags vis. Hon svarade med nedlåtande ton, att i så fall kunde han börja med detsamma, så fanns det ju vittnen. Vi gick. I trappan sade flickan: »Äsch, dom börjar visst bli religiösa...» Och jag hjälpte till att skratta, men kvällen var faktiskt förstörd. Hon fick en annan kavaljer och hade roligt, det såg jag... Och hon håller på ännu, men nu är hon snart vrak. Fullkomligt.»

Jag avbryter. »Nu överdriver Ni», säger jag. »Visst finns det elände, men inte är det så här farligt, vad?»

»Farligt? Jo, det är farligare än jag kan berätta. Har pastorn varit på en dans en kväll t. ex. på Pauli?¹ Nej, naturligtvis inte och inte någon annanstans heller. Och Ni känner ungdomen? Ni far till ungdomsföreningar och träffar bara dom hyggliga och tycker det är bra. Inte sant? Men om Ni följde med mig en enda kväll, så skulle Ni få se, ja, mera än Ni sett hittills i hela livet.»

Men jag har fortfarande svårt att sätta tro till allt. Han måste överdriva. Och jag säger, att eftersom han råkat illa ut, så ser han det hela i svart. Han ler menande. »Jag sitter inte här och gör mig till. Jag vet vad jag talar om.»

»Ja, men vad är orsaken till detta förskräckliga?» frågar jag. »Dans i och för sig är väl inte så förskräckligt farligt? Människosläktet har faktiskt dansat sedan det började kunna gå.»

»Jaså, ja, det kan ju hända, men om det varit

¹ Fingerat namn!

på det här sättet, så hade vi redan gått under. Var säker på, att många tusen pojkar och flickor, som kunde bli någonting, nu går under, bara för dansens skull!»

»Är den moderna dansen så hemsk? Något har jag sett av den, men inte så värst mycket, och det jag sett har inte varit i ögonen fallande ruskigt. Dansbaneeländet var ju på tal för några år sedan. Jag trodde rent av det hade blivit bättre. Och ungdomen rasar! Se'n kommer den på andra tankar och blir stadgad. Är det inte så? Kan man över huvud ta' bort dansen? Ungdomen har ju ett fullt naturligt behov av glädje?»

»Allt det där är bara struntprat. Vad är den moderna dansen? En fin och hygglig sällskapslek? Nej, en vilddjurslek! Har man börjat, så är man fast. Första gången kommer man dit liksom på prov. Det finns alltid någon, som föreslår en att följa med. Och så är man där en gång. Inte tyckte man det var så roligt. Ganska trist, rent av. Men man får bekanta. Några flickor kanske, som man dansar med. Och så vill man vara i deras smak, man lägger an på dansen och vill vara styv. Och rätt som det är blir man gripen. Man märker det inte själv genast. Jo, kanske på en allmän slöhet. Man blir likgiltig. Jag minns, att jag började trivas sämre på jobbet. Det var inte så roligt längre. Dansen... Musiken! Eggande är för litet sagt om den. Den arbetar sig sakta upp till en höjd, där man inte har intresse för någonting annat än rytmen, glidandet. Och flickan följer med, smidigt, mjukt, farligt, rasande. Man förlorar sig själv, man är med ena halvan utanför sig själv. Den andra halvan tänker man

med, men det blir inte så mycket. Och man blir allt mindre nogräknad. Flickorna också. Man blir djärv... Men ingenting märks eller syns. Men man känner det. Ibland är det som om man ville bilas eller slåss. Man blir lättstött, man blir ovänlig. Och så förskräckligt trött! Det enda som riktigt gör en till folk igen är en ny danskväll. Man lever för den. Man tänker inte längre. Man är inte människa på dagarna, utan ett trögdjur. Den moderna dansen är säkert det råaste som finns. Det kan väl hända att det går bättre till i familjer där man dansar och på fina ställen, men på de 'vanliga' ställena är det ett helvete. Man är bunden, man är fånge till händer och fötter. Jag har försökt slita mig loss. Varit borta en tid, men så har man träffat någon i gänget som säger: Ä, vad är du för en? Sviker du gänget? Gullan fråga' efter dig i går kväll. Kom med i morgon, så ska vi ha skoj... Och då är man klippt igen. Och det fortsätter. Man dansar, man kramar flickorna, man går med hem. Det finns sammanhang, må pastorn tro.»

Sammanhang?

»Det finns sammanhang mellan de flesta lösdrivarvarningar, villkorliga domar, stölder som förövats av ungdom och mycket annat sådant där och så dansen. Här sitter jag. Jag är ett offer.»

Är allt detta sant, så rymmer vårt samhälle, trots all ungdomsvård och annan vård, en verklig pesthärd. Jag kommer mera av en händelse att tänka på de upprörande aborthistorierna under den senaste tiden. Finns det sammanhang på den kanten? Jag frågar och får svar: »Jag kan slå vad om, att varenda flicka har varit på dans allra först.»

Sammanhang? Olyckliga äktenskap, skilsmässor? Ja, där också. En pojke såg med behag på en flicka i danssalongen. De dansade en stund, sprallade i rumba och jazz, flöto samman i rytm och glid, och sjönko in i en tangos nirvana. Han harmades av att sedan se henne utan nämnvärd varsamhet gå ur famn i famn, då han var fäst vid henne. En vacker dag väntade hon barnet! De lämnade dansen, gjorde ett krafttag, bildade hem. Men oron satt kvar. Barnet var kommet och kunde lämnas ensamt eller i någon annans vård, när föräldrarna en kväll så där halvt på skämt gingo till lokalen igen. Det gamla virvlade upp. De grepos på nytt. Vem som egentligen bar skulden till att hemmet upplöstes är svårt att säga. Dansen?

En gång resonerade jag ganska länge med en ung man om en annan sak, nämligen kafé-livet. Hans mor hade bett mig gripa in. Han hade svårt att klargöra vad som egentligen drog honom till kaféet, som inom parentes sagt var en mycket tarvlig liten inrättning. Var det bara det, att han ville ha en plats, där han träffade kamraterna, gänget? Kanske. Även en danslokal är i sig en samlingsplats. Jag hörde ett samtal, som man ingalunda behövde smyglyssna på! Därav framgick, att några pojkar och flickor inte hade för avsikt att dansa, men de ville ändå gå dit. Man var trött, men ville dock vara med. Häri ligger ju, hur oskyldigt det hela än kan verka, att man blir bunden vid lokalen, dess atmosfär, dess gemenskap. Saken har gripit en, även om man tillfälligtvis är passiv.

Man lever inte hänsynslöst utan att det blir märken efter. Framför mig satt en som varit med. Jag

frågade, om han skulle med igen, och han svarade med ett ord, som jag förlåter honom för hans uppriktighets skull: *Aldrig för himmel eller helvete!*

Vi skildes åt. Två saker hade jag då lovat honom, nämligen att några gånger se hur det gick till och så försöka göra något för att råda bot på ungdomens fiende nummer 1.

Mannen framför mig är icke en diktad person. Han är av kött och blod. Dessa sidor ha icke kommit till i kammaren hos en världsfrånvänd präst, icke heller i hastigt mod ha de sett dagen. Det första löftet har jag nämligen hållit. Däröfver handlar nästa kapitel.

På ort och ställe.

De större städerna ha sina olika danslokaler. Givetvis finns hela skalan från de fina och förnäma lokalerna, där allt går synnerligen hyggligt till åtminstone i yttre avseende, även om fracken, smoken och aftontoaletten inte äro någon direkt borgen för personlig halt eller takt, till de mindre hyggliga, de »skumma» lokalerna. Det är dessa senare, som här ge oss gripbart stoff.

En kväll står jag utanför en lokal i Stockholm. Det tar litet tid att övervinna sin tvekan. Under alla förhållanden kommer man att känna sig som sparv i tranedans. Men väntetiden är inte långtråkig. Man får se ett par plutoner ur ungdomens armé komma tågande. Krigsmålningen är väl genomförd, den naturliga människan väl camouflerad. Förbi två par argusögon måste de passera, ty en »utkastare» och en polis stå i porten. Under loppet av

en halv timme avvisas sexton unga män och sex unga damer. Orsaken är att de inte äro alldeles nyktra. Men ett sådant avvisande sker inte så snabbt och lättvindigt som det berättas. Man grälar friskt. Man brukar mycket fula namn. Polisen och vakten ha min beundran för att de inte gjorde processen kort och lade hand på drullarna. Kanske hade en sådan behandling varit nyttigare än detta lirkande och samtalande, som varje gång slutade med att polisen nästan fick be om ursäkt för sin existens och vänligt be den avvisade avlägsna sig. En av dem gick ett par steg, vände sig om och sade till ordningsvakten eller polisen: »Vänta bara din dj..., du ska' få igen. Nu känner jag igen dig.» Kränkta i sitt innersta gå de sin väg, passera om hörnet och stå, då jag senare på kvällen går hem, vid en annan närbelägen lokal inbegripna i samma meningsutbyte med vakthavanden där.

Och så klev jag in. Att en syrefattig och nikotinrik luft slog emot mig förvånade mig inte. Priset var 2: 50 och gällde »complét», som bestod av kaffe eller ett glas saft. Utskänkning av sprit förekom tydligen inte, men medhavda droppar förenades med saften och blev en stärkande dryck. Ensamma flickor beviljas utan vidare tillträde liksom ensamma kavaljerer. Enligt anslag i entrén ha dock personer under sexton år ej tillträde. Men uppriktigt sagt, det fanns gott om jäntungar i lokalen, som inte kunde vara sexton år. Därom råder intet tvivel. Jag har svårt att föreställa mig, att man någonsin frågat efter åldersbetyg i porten. Även om flickan eller pojken skulle ha fyllt sexton år, vore stället föga lämpligt för dem. Lustiga deviser prydde väggarna, äg-

nade att möta publikens ystra skämtlynne: Kasta icke cigarrettstumpar på servitriserna! Dansa medan du är ung, när du blir gammal blir du tung! På dörren till damrummet stod ordet Skafferi och till herrummet ordet Vedbod.

Det var minst 200 personer i lokalen. Dansen pågår mellan kl. 8 och 1, och då det var väl besatt vid 11-taget och nytt folk ständigt kom, måste det ha varit ganska trångt kl. 1. Och nu skulle jag vilja äga en stor berättaregåva för att för Eder alla, med denna del av kulturvärlden obekanta, kunna skildra publiken med en realism, som gör saken rättvisa utan att stöta bort läsaren. Jag fruktar, att jag redan enligt någons mening gått för långt, men jag har beslutat att vara realistisk.

Uteslutande ungt folk. Ingen över trettio år. Den trasgranna lokalen var ett myller av ungdom. Från min enkla trästol vid en vägg hade jag god utsikt. Jag kom in under en paus i dansen, och med tacksamhet konstaterade jag, att ingen brydde sig om min därvaro.

Så spelade musiken upp de vanliga jämmerlåtarna. Och den myllrande mängden fick mera ordnat liv. Jag hör till en generation, som tappat förmågan att reagera för knäkorta kjolar, men man kan konstatera, att de numera sluta en halv decimeter ovan knät. Både manlig och kvinnlig klädedräkt är kulturlös. Här och där är habiten synnerligen tarvlig, andra ha piffat upp sig med något glittrande, en stor ring, ett tjockt halsband e. d. Verkligt fattiga pojkar förekomma, men de flesta ha sista modellen, överdriven i snittet, onaturligt axelbred. En liten flicka, som jag skulle ha haft lust att till-

tala och anmoda att gå hem och sova, är nästan vit i ansiktet, inte av blekhet men av puder. Ögonbrynen äro korpsvarta och läpparna karmin. Hon 'gick' kring lokalen så tätt tryckt till sin kavaljer som möjligt är. Hennes ögon voro halvslutna. Munnen litet öppen. Cigarretten hade hon hela tiden i handen och tog då och då ett bloss. Och jag tänkte helt rättframt: Finns det över huvud taget inga myndigheter i vårt land? Men jag känner väl till vederbörande myndigheters möjligheter och befogenheter. Från deras håll är kanske inte så värst mycket att göra. Nåväl, flickan kom att uppehålla sig intill min plats ett ögonblick. Hennes vita blus var smutsig. Kjolen blanksliten. Skorna slitna. Men dansa kunde hon, och ansiktet var tip-top. Det var som vetemjöl, skokräm och rödkrita. Utan liv och personlighet.

Den skildring som jag i förra kapitlet enligt min sagesman gav av dansen tycktes stämma helt med verkligheten. Här var inte ett oskyldigt sällskapspektakel utan ett element, som var lössläppt. Jag håller före, att en ung man kan hålla en flicka om livet på ett sätt, mot vilket endast onaturlig prydhets kan reagera, naturligt, höviskt, blygt. Däri ligger något fint. Karakteristiskt för den allmänna hållningen i denna lokal var emellertid, att allt sådant som ridderlighet, höviskhet, blygsamhet saknades. Frigjordhet betyder att dessa elementa i umgänget mellan könen avpolletterats. Och är det gjort, så är vägen öppen till lastens förgårdar. Jag är övertygad om, att den moderna dansen, där den sålunda växer vilt, är en vandring i farlig, ohämmad och

ideligen uppeggad sexualitet, en andligen och ofta kroppsligen steril sådan.

Dansen är inte en form av sublimering utan ett sätt att hålla driften aktuell och vid ständigt irriterad höjd. Den är icke en avspänning utan en anspänning, icke en utlösning utan en orsak till anhopning. Driftlivet pockar då så mycket mera på snar utlösning. Följderna kunna bliva och bliva ofta vådliga nog både socialt och för personen själv. I en del fall, som inte äro så få, blir denna ständiga irritation av driftlivet till slut oförmåga att leva naturligt. Men inte nog med detta. Den moderna dansen väcker driftlivet till en aktualitet, som är onaturlig, emedan den kommer för tidigt. Den som inte sett den moderna dansen s. a. s. i full funktion kan kanske inte förstå vad jag menar. Även om beröringen mellan kropparna inte syftar till sexuell irritation, blir ändå följden just denna. Danskvällen slutar långt ifrån alltid i danssalongen eller på dansbanan.

Till mitt bord kommer en ung man i flottans uniform och slår sig ner. Han är inte otrevlig, men han har fått middagssupen. Och han är pratlysten. Hans sakkunniga omdömen om den kvinnliga publiken undandraga sig all beskrivning. Han yttrar sig mycket ogenerat om flickornas kroppsliga företräden. Det känns äckligt. Det kunde vara en tös ur min sista konfirmandgrupp han talar om. Det är en ur någon annan prästs senaste konfirmandgrupper. Om en stund dansar han kind mot kind med en flicka. Han hade talat om för mig att han var på denna lokal för första gången och inte kände någon. Innan jag gick, hade han kysst flickan.

Praktiskt taget varje mening är uppblandad med

svordomar. Flickorna äro inte mycket sämre. Tonen i umgänget kan inte betecknas som annat än rå, sådan att man allvarligt betvivlar, att dessa ungdommar någonsin erfarit någon språklig disciplin eller över huvud gått i skola.

Då och då kommer utkastaren på rond genom lokalen. Detta att roa sig under polisuppsikt tycks inte kännas hämmande.

En dramatisk passus äger rum någonstans. Ett par kavaljerer ha blivit osams. Gräl och beskyllningar hagla. Man skiljer dem åt. Vakten kommer och avför båda två, vilka plötsligt bli såta vänner och ösa sin vredes skålar över rättvisans tjänare i stället.

En kavaljer, som troligen nyss fyllt sexton år, nickar gång på gång till och somnar. Hans flicka väcker honom, släpar honom med i ett par danser men låter honom sedan sova. Det finns ju andra att dansa med.

Spritlukt ur manliga strupar är inte något ovanligt. Man bör minnas det.

Ett sista intryck innan jag lämnar lokalen. Vid ett bord alldeles intill mitt sitta två pojkar och en flicka. Hon är kanske tjugo år. De viska och skratta. De titta på fotografier. Båda hålla samtidigt ömt om henne. En av dem ber att få gå med henne hem efter dansen. Hon svarar, att hon lovat den andre. Och hon kan väl inte ha två på en gång? Den förste svarar: Ä, gör dej inte till, det kan du väl...

Detta är erfaret under 45 minuters vistelse på en danslokal i Stockholm, men besök på andra liknande lokaler bekräfta intrycket. Är det någon skillnad, så är det en gradskillnad. Och därtill en liten så-

dan. En lokal kan vara elegantare än en annan, men även härvidlag är marginalen trång. Tonen är densamma.

Maskerad.

Ja, detta är Stockholm, säger någon, därifrån kommer ju allt ont. Huvudstaden torde emellertid vara jämförbar med de större städerna i landet, och i mer än ett tjog städer kan man finna förhållanden direkt analoga till huvudstadens. Men småsamhället och landsbygden ha ingen anledning att brösta sig. En trovärdig och vittnesgill person, som har stor förståelse för ungdom, har berättat mig interiörer från rena landsbygden, som också endast till graden skilja sig från skildringen i föregående kapitel. På en ort är det t. ex. godtemplarlokalen, som är danspalats, och vid de tillfällen den är uthyrd till dans är den en verklig samhällsplåga. Nåväl, man måste ha sina föreningshus uthyrda då och då. Man har räntor och amorteringar att betala. Det torde därför finnas gott om vanhelgade lokaler i landet. Ett stycke idealitet, såld för en judaspenning!

Det är ingen idé i längden att lirka med eländet och försöka tala rena oförnuftet till rätta. Sist danseländet diskuterades saknades en stark moralisk opinion i Sverige. Några präster och andra, som försökte med lock och pock att sanera i dansbansskandalen, stämplades som ungdomens belackare. Men deras aktioner sågos med respekt här och där. Kanske finns det andra moraliska möjligheter nu? Åtminstone har talet om ny folkmoral högkonjunktur. Man skulle önska en rivande stormvind över

hela landet, som blåste rent i farliga lokaler i städerna lika väl som i dungar och buskager kring dansbanorna. Litet kraft bakom orden bara!

Affischer omtalade, att den lilla sydsvenska staden skulle gynnas med en maskerad. Tyvärr var det en av stadens idrottsföreningar som var arrangör, och inflytande pengar skulle givetvis användas till idrottens ideella syfte, varför saken inte bara gällde nöjet utan dessutom var behjärtansvärd. Maskeraden skulle gå av stapeln på ett av hotellen.

Jag föreställer mig att en maskerad kan vara en ganska rolig tillställning, förutsatt att det är trevliga och fantasibegåvade människor som arrangera den och besöka den. Om man i unga år vill ställa till spektakel och klä ut sig och ha mask på sig, så behöver detta inte vara någonting otillbörligt. Det kan naturligtvis vara uttryck för ett legitimt ungdomligt nöjesbehov.

Jag beslöt att besöka denna maskerad. Då hade jag ännu inte några planer på att skriva om den moderna dansen på detta sätt, men det är klart, att en person som även har till uppgift att bedöma ungdom och läget i ungdomsvärlden någon gång måste betrakta detta läge utanför sina vanliga cirklar.

Jag anlände kl. 10, då dansen pågått omkring halvannan timme. Den stora salen i andra våningen var ett enda myller av människor, som alla sågo överkliga ut i en rödaktig belysning. Vid entrén fick man mask, som en och annan satte på, de flesta inte. Maskering var sällsynt. Likaså dräkter. Jag såg summa *en* manlig person i fantasikostym. Resten hade vanlig kavaj eller uniform. Drygt en tredjedel av de manliga deltagarna bestod av inkallade. Ingen

befälsperson av officers eller underofficers grad var närvarande.

Ett tiotal flickor hade fantasidräkt, men man gör dessa dräkter rättvisa om man sätter ledet fantasi inom parentes. Man ansåg tydligen, att det gällde att vara litet vågat klädd. Är det kanske meningen? Tonen i stort sett var inte bättre än på den stockholmska danslokal, som jag nyss beskrev. Man daltade när man kom åt, i synnerhet med ett par flickor, som ogenerat funno sig i att beröras var som helst. Jag kunde slå vad om, att en av dem inte fyllt tjugo år. Hennes dräkt var kanske djärv, men inte smaklös i och för sig. Men äckligt var det att se henne med en segrarinnas min strykas och smekas på axlar och skuldror helt enkelt av den som stod närmast. I en korridor, genom vilken man måste passera från vestibulen in i salen, kunde ingen flicka passera oantastad. Där stod glädjen högt i tak. Ville man inte bli kysst, så blev man det ändå. Pojkarna voro bokstavligen som stråtrövare.

I salen fanns absolut ingen plats för ordnad dans. Det såg likadant ut vare sig dans pågick eller inte. Det var gott om skränigt folk. En tredjedel minst av de manliga gästerna hade så pass mycket sprit i kroppen att en god del av självkontrollen var borta. Utskänkningen av sprit pågick som bäst. De lätt berusades antal fördelade sig lika på civila och inkallade. Detta är lika illa för de civilas del! Folkets beredskap innebär ju att samma stegrade krav på hållning och helst litet disciplin i personlig mening gälla både civil och militär. Ibland kan det vara lättare att ursäkta en inkallad på permission än en civil pojke, om han tager sig litet för mycket till bästa.

Den ganska allmänna kladdigheten gjorde hela tillställningen äcklig.

Jag vet emellertid att det inte endast var *stadens* ungdom, som nu passade på tillfället att slå sig lös i en maskerad. Från en närbelägen medelstor ort kom en buss med redan vid ankomsten högt uppgasad ungdom. I den skaran fanns också ett par kostymer. Två flickor hade mitt i vintern ifört sig bad-dräkt och över denna en tunica av tyll. Men mask hade de inte.

Det är ju klart att vid detta tillfälle bygdens idrottsfolk skulle vara med. Man såg några av de otaliga klubbmärkena, I. K., I. F., B. K., o. s. v. Tyvärr ser man ofta idrottsmärkena på danslokalerna. Här har idrottens initiativ råkat i orätta händer. Man måste å ena sidan ha klart för sig att idrotten inte syftat till moralisk slapphet och å andra sidan att idrottsrörelsen blivit så stor, att den inte längre kan kontrolleras. De ansvariga ledarna ha naturligtvis läget klart för sig. Men alla de mindre ansvariga ledarna? Småklubbarna i varje kråkvinkel? Klubbarna behöva pengar! Dansa in dem! De flesta s. k. »fester» över hela Sverige arrangeras av idrottsför-
eningarna.¹ Här behöver inte åter talas om resande fotbollslag och andra lag. Man behöver endast höra litet av den allmänna tonen. Hemsk är den, kulturlös. När det nu är fråga om en allmän besinning, så må idrottsrörelsen efter att ha hjälpt till att föra folket till kroppslig spänst också taga *moraliskt ansvar för sitt folk*. Vi kan ha rätt att säga ifrån, vi andra som också ha ansvar för ungdom, att idrottsrörelsen

¹ T. ex. Stor Idrottsfest, Försommarfest, Midsommarfest, Högsommarfest, Sensommarfest, Höstfest o. s. v.

måste bli något annat än den är i moraliskt avseende. En sådan tillställning som den jag nu talat om är en skam och ingenting mindre för hela idrottsrörelsen.

Kan man göra någonting?

Man kan bilda en opinion! Det är väl det enda att göra. En liten skrift som denna vill försöka ge viss upplysning, och om någon förstår, att det här är allvar, så kan och bör han bli med i opinionen.

Somliga komma aldrig med i någon opinion. Vilka är det? De som ha affärsintressen att bevaka i den moderna dansen. Hela nöjeslivet är ju industrialiserat, och regeln för god affär är: Ge publiken vad den vill ha eller, som en person, vilken känner till saken, sagt: *Ju sämre, desto bättre!* Lägg märke till i huru hög grad de stora och små revyteatrarna spela på pikanta och råa motiv. Lägg märke till hur danshjälten och schlagerstjärnan hyllas. Besök för resten någon gång de minsta revyscenerna t. ex. i Stockholm och lyssna till tonen. Så roar sig en mycket stor del av svenska folket. Ungdomen dansar i moralisk blekhet, och den lilla lust till hjälte-dyrkan, som trots allt överlever, ges åt charmören, den moderne Don Juan, mannen utan livsinnehåll, utan värdefullt liv.

Vidare komma *de* aldrig med i någon opinion, som av gammal vana säger: Äsch, det är inte så farligt som dom skriker om! Det finns gott om sådant folk. Man säger: Ungdomen roar sig. Det går över. I nutiden är det värsta, att nöjet många gånger är sådant, att följderna aldrig gå över.

Vårt i grunden goda folk har fått en släng av dekadensens svåra sjuka. Den angriper först de vekare delarna, ungdomen. Nu får ingen sammanslutning, som har någon liten önskan eller något anspråk på att vara ideell, låna ett finger eller en enda krona eller en enda lokal åt denna sjuka. Här måste bli sanering i hittills okänd stil och omfattning. Varje medlem i kristliga organisationer, nykterhetens, idrottens, folkbildningens, frisksportens, gymnastikens och scoutrörelsens organisationer, i landstörmen, Röda korset m. fl. avhålle sig absolut från modern dans i den stil som här skildrats. Hur skulle något sådant verka? Troligen katastrofalt på danseländet.

Jag väntar mig en invändning. Kommer inte samhället alltid att ha sedeslösa, odisciplinerade eller rent av brottsliga personer i barlasten? Jo, kanske, men här gäller det en annan sak. Den ständigt dansande, för dansen levande ungdomen har inte endast det felet att den dansar. Den är immun mot andra inflytelser. Den är helt enkelt icke-ideell. Jag överdriver inte. Ni som vilja invända, gå och se och hör och resonera med denna ungdom. Det skulle förvåna mig, om en omdömesgill människa komme åter från en sådan expedition och sade: Det är inte så farligt.

Själv har jag som tjänsteman fått se flera av de smygvägar, vilka beträdas av abortörer, prostituerade och kopplare. Vägarna gå mycket, mycket ofta via danslokalerna. Det är farligt. Just nu i synnerhet.

Ett grannland rapporterar: »Under den senaste tiden har jazzflugan gripit omkring sig på ett häp-

nadsväckande sätt. Ungdomen har mer än någonsin hängivit sig åt nöjen av mindre kulturellt slag...» Dansbegäret blir ständigt större hos oss också. Dansandet må vara en krisföreteelse, men något annat måste krisen denna gång få frambringa i vårt folk än dans- och nöjesraseri.

Jag väntar ytterligare invändningar: Kan man förbjuda? Är det klokt att utfärda förbud?

Har inte i vårt land vuxit upp en generation barn och ungdom, som haft alldeles för få och svaga förbud? Vi trodde, att denna frihet från »tvång» skulle verka personlighetsdanande. Har det gått så? Då en läkare märker att en smittohärd blir farlig, söker han få bort den. Måste inte nu något liknande ske med dansen?

Vore det emellertid inte bättre och klokare att söka locka ungdomen med något annat? Något bättre?

Jo, men sker icke detta? Jag frågar: Hur många samhällen, kommuner, socknar, eller hur vi nu vill indela landet, finns det som sakna sådan lockelse till det goda? Inte många. Sanningen är helt enkelt den att de skränande rösterna, hot- och swingrytmerna, överrösta de andra. Studiecirklar, ungdomshem, otaliga föreningar av hög standard stå öppna och inbjuda. Men det lockar inte. »Modern» ungdom är ganska sällan sådan att den av inneboende drift söker ädel kamp, höga ideal, stora livsmål och är villig att offra för dessa ting. Den övervägande delen lyssnar helst till det lättaste budskapet, söker där glädjen är lättast åtkomlig, lockas lättare till det onda än till det goda, och det onda har en förfärande grokraft. I en viss kategori ungdom förlöjli-

gas de ideella strävandena och anses vara tantighet och jolt. Vi ha stora fållor att taga emot i. Men innan vi få uppleva glädjen att göra detta, måste sjukdomsställena opereras bort ur den moderna ungdomens kollektiva kropp. Det är möjligt genom ett allmänt korståg mot en av det moderna nöjeslivets farligaste celler, dansen.

Det torde ligga i sakens natur, att jag icke talar om gammal svensk och traditionsbevarande dans, folkdanslagens, Skansens eller andra sådana institutioners förnämliga uttrycksmedel, ej heller den moderna dans, som idkas under betryggande kontroll i familjekretsen. Här är det fråga om den offentliga moderna dansen. Till den som säger: I grund och botten är det ingen skillnad mellan dans och dans, svarar jag: Ni känner inte till saken. Det är samma skillnad som mellan Skansens allmogedans och vad som sker på ett café i Marseille. Jag har sett båda delarna.

Bilda en opinion! I ett fall som detta, då vådorna i det som sker börja ligga i öppen dag, torde det inte vara så svårt. Bara vi sätta igång med frimodighet, kan det gå. Vilka skola taga itu med danslokalerna?

Kanske myndigheterna skola göra det genom att ordna en betydligt strängare vakthållning och allra först genom att ej bevilja tillstånd till öppnande eller hållande av danslokaler av misstänkt slag. Men vi måste alla hjälpa myndigheterna. Hur skall det gå till? Skall man tala om dessa saker med barnen och den ungdom som ännu är nästan barn? Skall man väcka den björn som sover?

Risken att väcka björnen är så liten, ty ofta är

han redan väckt. Långt innan vi uppfostrare, föräldrar, lärare eller präster ha en aning därom, känna våra respektive skyddslingar till både ett och annat. Redan hos flickor i elva- och tolvårsåldern har ofta längtan vaknat till detta nöjesliv, som har sina flitiga utlöpare i veckotidningar, i filmens magasin, i filmen själv och även i radion. Våra skyddslingar kunna bli änglar men även avgrundens änglar. De gå åt orätt håll ofta nog, emedan *vi* inte talat ut om det som finns bakom kulisserna till det lockande livet. Skulle till äventyrs en aning fruktan för vissa sidor i livet komma med på köpet, så kanske den »moderna» barn- och ungdomspsykologien kunde ge oss absolution för den goda sakens skull. Detta är inte att »skrämma med sotarn» utan att injaga avsky för det som kan bli människan till andligt och moraliskt fall. Det går inte heller att säga sig: Dessa mina barn eller elever eller konfirmander äro av prima virke, de klara sig. Vi begå misstag i bedömningen. Vi göra det ofta.

Hemmet lär ha förlorat sin makt över barnen. Ett dåraktigt tal. Till föräldrarna må sägas: Utöva i Guds namn den makt, som enligt naturens, föräldraskapets och samhällets lagar är Eder given. Arbeta med kärlekens uppfinningsrikedom och milda stränghet i den förvissningen, att barnen tillhöra Eder och inte tidsandan i ett samhälle, som ibland gungar i moraliskt avseende.

Skolan lär ha förlorat sin makt över barnen, sägs det. En och annan lärare vittnar om den kolossala svårigheten att få bukt med barnen. Utöva då den auktoritetens makt, som lag och land ger Eder i lärarekallelsen. Barn och ungdom ha sitt trots och sin

frihetsdrift, men de både önska och älska verklig auktoritet.

Detsamma gäller *kyrkan*. Må hon inte vara rädd att tala den sunda realismens verkningsfulla ord. Ty de människor som gripas av dansens häxvirvel äro på väg att förlora sin själ. Ingen kompromiss med synden, ingen skönmålning av lasten! Vi skola vara förstående, moderna, trevliga, vi präster, men vad vi allra först måste förstå är vad människans väl hänger på. Och sedan finns det bara en väg. Vill inte en modern människa egentligen ha det så? Ordning, disciplin, klara linjer?

Och Ni alla *ungdomsledare*! Vare sig det dansas bland Edra medlemmar eller inte, släpp aldrig efter en tum! Om oss alla, myndigheter, föräldrar, lärare, ledare och präster gäller det: Ackordera inte med förfallet och omoralen. Ibsen skrev: Akkordens aand er Satan! Nutiden vittnar om att han hade rätt.